

Daniel, kapitola jedenáctá, 1. část (11:1-22)

Ladislav Hodač – www.tajemstvibible.cz

Stručný přehled obsahu jedenácté kapitoly knihy Daniel.

Tematicky je jedenáctá kapitola ve skutečnosti pokračováním kapitoly desáté. Byl to Stephen Langton, arcibiskup z Canterbury který v roce 1227 po Kristu uspořádal Bibli do kapitol kvůli snadnějšímu nalezení biblických textů. Wicliffova anglická Bible z roku 1382 byla první Bibli, ve které se toto uspořádání do kapitol objevilo. Od těchto dob skoro všechny biblické překlady převzaly Langtonovo rozdělení. Ne vždy je ale toto rozdělení tematicky korektní.

Vize ve druhé, sedmé a osmé kapitole byly předány v symbolické řeči. Kapitola jedenáctá ale popisuje velmi podrobně dějiny od dob Perské říše, Řecka, Říma a středověku až do druhého příchodu Ježíše Krista vypravěčským způsobem, tedy doslovně. To ovšem neznamena, že je jednoduché tuto kapitolu pochopit. Patří k netěžším v celé Bibli. Každý verš obsahuje mnoho informací, které jsou často podány pro nás dost záhadným způsobem. Je možné, že nás chce Bůh donutit studovat dějiny, abychom se z nich poučili. Pro některé z nás dnes je 11. kapitola možná zbytečně podrobný popis historie, ale pro Boží lid všech generací bylo důležité vědět, ve které fázi dějin - plánu spasení žili. I pro nás jsou některé informace z 11. kapitoly budoucnost, i když se již většina událostí naplnila.

Dějiny lidstva jsou plné lidských tragédií. Většina toho, co budeme v 11. kapitole studovat je negativní, podobně jako když si dnes přečteme zprávy o událostech ve světě. Většina historických osob, které v této kapitole hrají roli, proti někomu vedou válku, vraždí, podvádějí, lžou a intrikují v touze získat moc a bohatství. Nic nového pod sluncem. Bůh to všechno ví.

Hřích, největší nemoc lidstva, je vždy nasměrován proti někomu. Buďto proti sobě, svému bližnímu, nebo proti Bohu. **List Římanům 3:23** všichni zhřešili a chybí jim Boží sláva. Bůh chce ale uzdravit všechny, kteří Ho hledají.

Vymezil ovšem jak národům tak i jedincům určité hranice které nesmí překročit.

Skutky apoštolů 17:26-27 ²⁶Z jednoho člověka učinil celé lidstvo, aby žilo na celém zemském povrchu. Vyměřil jim určená období a hranice jejich života, ²⁷aby hledali Boha, zda by se ho snad mohli dotknout a nalézt ho – ačkoli není daleko od žádného z nás.

S tímto v mysli pojďme studovat tuto kapitolu verš po verši.

Daniel 11:1-2 ¹Proto jsem už v prvním roce Darjaveše Médského povstal, abych jej posílil a podpořil. ²Ted' ti tedy povím pravdu: V Persii povstanou ještě tři králové a po nich přijde čtvrtý, který bude mnohem bohatší než všichni ostatní. Pomocí svého bohatství podnikne všechny proti řecké říši.

Výklad Daniel 11:1-2 Médo – Persie

První verš je pokračováním desáté kapitoly. Změna kapitol na tomto místě je dost nešťastná, protože vzniká falešný dojem, že se zde jedná o nové téma. Přitom je zde rozvíjeno téma kapitoly předešlé. Informace byly Danielovi dány ve třetím roce krále Kýra. Anděl Gabriel zde ale Danielovi vypráví o události, která se odehrála v prvním roce krále Daria - Darjaveše Médského kterého si nesmíme plést s králem Dariem I. Hystaspem, který vládl později.

Král Darius - Darjaveš Médský byl vyznamenán nebesy návštěvou anděla Gabriela, který ho podporoval a posiloval. Zřejmě z tohoto důvodu projevoval tento král Danielovi v šesté kapitole tak velké sympatie. Síly dobra a zla bojují o nadvládu nad myslí lidí, obzvláště těch, kteří mají moc. Každý člověk má ale svobodnou vůli, rozhodnout se jakému hlasu bude naslouchat. V případě Daria Médského zvítězili očividně síly dobra.

Boží andělé hovoří na rozdíl od padlých vždy pravdu. Gabriel zjevuje Danielovi v této a dvanácté kapitole panoráma lidských dějin od časů Perských králů až do druhého příchodu Ježíše Krista. Vysvětluje, co všechno se stane během 2 300 let, o kterých hovořili andělé v kapitole osmé. V kapitole deváté, bylo vysvětleno pouze prvních 490 let týkajících se židovského národa.

Protože tato vize byla dána ve třetím roce krále Kýra, musí ti další čtyři perští králové o kterých je zde řeč vládnout po něm. Následovníkem krále Kýra byl jeho syn Kambyse. Dříve, než se vydal na trestnou výpravu proti Egyptu, zavraždil svého bratra Smerdisa. V jeho nepřítomnosti se ale podvodník jménem Bardia vydával za zavražděného Smerdisa proto, že mu byl podobný a zmocnil se trůnu. Kambyse, který se o tom dozvěděl, se chtěl vrátit do Persie, ale při zpáteční cestě tragicky zahynul podivným způsobem. Zranil se o svůj vlastní meč a zemřel.

Dareios I Hystaspes, který byl původně kopínkem Kambyse, zosnoval puč proti falešnému Smerdisovi a usedl na trůn. Nebyl legitimním následovníkem trůnu, ale prosadil se díky vojenským úspěchům. Ti tři králové, kteří povstanou v Perské zemi, byli tedy Kambyse, falešný Smerdis a Dareios I Hystaspes.

Po nich povstane mnohem bohatší a mocnější král, který na vrcholu své moci zaútočí na Řecko. Jedná se bez pochyby, o krále Xerxe – Achašvera, syna Dareia I Hystasy o kterém se hovoří v knize Ester. V roce 480 před Kristem zaútočil tento král na Řecko s nejmocnější armádou, kterou do té doby svět viděl. Řecká flotila byla poražena v bitvě u Artemisia. Peršané zvítězili v bitvě u Thermopyl, dobyli Athény a zatlačili Athénany a Spartany na jejich poslední linii odporu při korintském Isthmu a Saronském zálivu. Pak se ale Peršanům přestalo dařit a byli vytlačeni. Řekové nikdy nezapomněli na svoje ponížení a čekali na příležitost se pomstít. Ta se jim naskytla, když se k moci v roce 336 před Kristem dostal Alexandr Makedonský zvaný Veliký. O něm hovoří další verše.

Daniel 11:3-4 ³Potom povstane bojovný král, který ovládne obrovskou říši a bude si dělat, co se mu zlíbí. ⁴Na vrcholu moci se ale jeho říše rozpadne a bude rozdělena do čtyř světových stran. Nepřípadně ovšem jeho potomkům a nebude už mít takovou moc jako za něj. Království mu bude odňato a rozděleno jiným.

Výklad Daniel 11:3-4 Alexander a Řecko

Tím bojovným a mocným králem byl Alexander Veliký, který zaútočil na Persii v roce 334 před Kristem. Prvního října 331 před Kristem se odehrála klíčová bitva u Gaugamél, ve které bylo vojsko Perského krále Dareia III úplně zničeno. Alexandrovi v tomto okamžiku nestálo již nic v cestě na Babylón. Alexandr poté vkročil Ištariinou bránou do města, načež se nechal prohlásit „králem Asie“. Babylonem padla Alexandrovi do rukou největší metropole tehdejšího světa. Alexandr byl oslněn velkolepou okázalostí a někdejší slávou Babylonu. Nechal ho opravit a určil jej hlavním městem své říše. Po mnoha dalších válkách se Alexandr v únoru 323 před Kristem vrátil zpět do Babylonu a začal zde plánovat novou válku, jejímž cílem mělo být ovládnutí Arábie při pobřeží Perského zálivu a Rudého moře.

Podle pramenů hodlal Alexandr po dobytí Arábie napadnout také Kartágo, Sicílii a Itálii. O míře jeho ambicí svědčí, že zamýšlel vybudovat vojenskou silnici vedoucí až k Herkulovým sloupům (Gibaltarský průliv). K uskutečnění této působivé expedice byla zahájena výstavba flotily tisíce lodí. V květnu, nedlouho před odchodem vojska, dal Alexandr svého mrtvého přítele Héfaistióna prohlásit za poloboha. Událost se stala podnětem k uspořádání oslavy, během níž se Alexandr, tak jak bylo u něho běžné, oddával bezuzdnému požívání alkoholu. Co se přitom přesně přihodilo, není z líčení antických historiků zřejmé, ale druhý den ráno Alexandr onemocněl. V následujících dnech se králův zdravotní stav i přes snahu lékařů rapidně zhoršoval. Když se vojáci doslechli, že Alexandr umírá, vynutili si k němu přístup a jeden po druhém kolem něho v tichosti prošli. Den poté, 10. nebo 11. června 323 př. Kristem Alexander Makedonský zvaný Veliký v Babylóně zemřel. Po jeho smrti se žádnému z jeho generálů nepodařilo tak obrovskou říši udržet pohromadě. Řecký národ byl přesně podle proroctví Daniela rozdělen na čtyři strany světa, tedy do čtyř velkých územních celků. To jsme již studovali v sedmé a osmé kapitole.

Daniel 11:5 ⁵Jižní král bude mocný, ale jeden z jeho velitelů se vzdá ještě více, takže ovládne ještě větší říši nežli on.

Výklad Daniel 11:5 Ptolemaios I a Seleukus I

V 11. kapitole se občas setkáme s pojmy, jižní král a severní král. Tyto pojmy popisují jednotlivé osoby, které ovládali na jihu Egypt a na severu Sýrii. Jsou to země které leží jižně a severně od Jeruzaléma. Egypt byl na jihu ovládán dynastií Ptolemaiovců, zatímco Sýrii na severu ovládla dynastie Seleukovců.

Jižní král – kralický překlad píše král polední v pátém verši je tedy Alexandrův generál Ptolemaios I Sótér (spasitel), zakladatel dynastie Ptolemaiovců, který ovládl Egypt. Ten jeho velitel, který se později stal mocnějším než on, byl Seleukus I Nikátor (vítěz).

Seleukus I, který byl také jedním z Alexandrových generálů, původně obsadil východní část Alexandrovi říše. Nicméně byl donucen uprchnout před Antigonem k Ptolemaiovi do Egypta. Ptolemaios učinil Seleuka svým námořním velitelem. Seleukos si byl dobře vědom, že Ptolemaios není schopen vyrovnat se Antigonově obrovské moci a inicioval vznik koalice

diadochů proti Antigonovi.

V roce 301 před Kristem se Seleukos spojil v [Malé Asii](#) s Lýsimachem, králem v [Thrákii](#), a společnými silami pak v [bitvě u Ipsu](#) přivodili Antigonovi porážku a smrt. Vítězní diadochové si rozdělili mezi sebe Antigony državy, přičemž Seleukos připojil ke svému království některé oblasti Malé Asie, Sýrii a Libanon. Tím se stal králem severním.

Dříve, než se Seleukovi podařilo obsadit Judeo-Palestinu, tak se této země zmocnil Ptolemaios. Tento Ptolemaiův čin se stal v dalších více než dvou staletích příčinou napětí a šesti válek mezi Seleukovci a [Ptolemaiovci](#), tedy králem severu a králem jihu. Tyto konflikty trvaly až do doby, než si obě země podmanili Římané. To vše Gabriel podrobně vysvětloval Danielovi v dalších verších 11. kapitoly, protože se tyto války dotýkaly židovského národa.

Daniel 11:6 ⁶Po mnoha letech pak obě království uzavřou spojenectví. Dcera jižního krále bude na potvrzení dohody provdána za severního krále, svou moc si však dlouho neudrží a ani on nezůstane u moci. V těch dnech totiž bude spolu se svou družinou i se svým otcem a ochráncem zrazena.

Výklad Daniel 11:6 - války králů severu proti králům jihu

Kolem roku 252 před Kristem uzavřel král jihu Ptolemaios II Filadelfos příměří s králem severu Antiochem II zvaným Theos (Bůh). Součástí spojenectví byl plán, že Antiochus II zapudí svoji první manželku Laodiku a její dva syny a vezme si za ženu Bereniku, dceru jižního krále Ptolemeia II Filadelfa, které dal obrovské věno. To se také stalo. Bereniké brzy porodila syna, který se měl stát následníkem trůnu. Antiochus II ale brzo zjistil, že jeho první žena Laodika mu vyhovovala lépe. Když pak otec Bereniké Ptolemeios II zemřel, tak se Antiochus II s Berenikou rozvedl a vrátil se zpátky k Laodice. Uražená Laodika se však pomstila tím, že svého manžela v roce 246 před Kristem otráвила a nechala zabít Bereniku, jejího syna a celou její družinu. To všechno řekl Gabriel Danielovi přibližně 300 let dříve než se to stalo.

Daniel 11:7-9 ⁷Trůnu se pak ujme nástupce z téhož rodu. Zaútočí na vojska severního krále i na jeho pevnosti a podaří se mu nad nimi zvítězit. ⁸Ukořistí také jejich bohy, jejich sochy, vzácné náčiní, stříbro i zlato a odveze je do Egypta. Potom nechá severního krále celé roky na pokoji. ⁹Ten se sice pokusí říši jižního krále napadnout, ale stáhne se zpět na své vlastní území.

Výklad Daniel 11:7-9

Na egyptský trůn dosedl roku 246 před Kristem Ptolemeios III. Euergétes (dobrotivý), syn Ptolemeia II a bratr zavražděné Bereniky. Rozhodl se smrt své sestry a jejího syna pomstít a vtrhl do Sýrie proti severnímu králi, kterým v té době byl Seleukus II. Callinicus. Tím se odehrála třetí Syrská válka, která trvala od roku 246 – 240 před Kristem. Vítězství Ptolemeia III. v této válce bylo největším vojenským úspěchem, které dynastie Ptolemaiovců proti Selekovcům dosáhla. Dokonce se mu podařilo přivést zpět ze Sýrie zlaté a stříbrné poklady včetně Egyptských bohů a bůžků, které před tím v Egyptě ukradli Peršané. Severní král Seleucus II se sice ještě jednou pokusil dobýt území Judeo – Palestiny ale byl opět poražen a stáhl se zpět na své vlastní území. Spokojen s dosaženými cíli se Ptolemaios III. Euergétes vrátil do Egypta a žil tam spokojeně až do své smrti v roce 221 před Kristem. Poražený

severní král Seleucus II Callinicus zemřel neočekávaně v roce 226 před Kristem, když spadl ve válce proti Partům z koně.

Daniel 11:10 ¹⁰Synové severního krále potom povstanou k boji a shromáždí obrovské vojsko, jež bude postupovat jako nezadržitelná povodeň, až zaútočí i na jeho pevnost.

Výklad Daniel 11:10

Synové severního krále Seleuca II byli Seleucus III Ceraunus Soter, který vládl pouze dva roky (225–223) před Kristem, protože byl otráven jedním ze svých důstojníků. Na trůn se tím dostal jeho mladší osmnáctiletý bratr Antiochus III Magnus, 223–187 před Kristem. Oba bratři chtěli pomstít svého otce Seleuca II a proto shromáždili obrovské vojsko. Antiochus III pak rozpoutal čtvrtou Syriskou válku, která trvala dva roky, 219–217 před Kristem. Jeho protivníkem byl Ptolemeios IV Filopater, 221–203 před Kristem. Antiochus III měl na počátku velké vojenské úspěchy. Zničil egyptské loďstvo a získal většinu ztraceného území včetně Palestiny zpět. Nedokázal ale svých úspěchů plně využít.

Daniel 11:11 ¹¹Jižní král tehdy vztekle vytáhne a vrhne se s ním do boje. Severní král proti němu postaví obrovské vojsko, to však bude i přes své množství poraženo.

Výklad Daniel 11:11

Jižní král Ptolemaios IV shromáždil a vycvičil velké vojsko a vztekle se vrhl do boje proti králi severu Antiochu III. Se svou armádou vtrhl do Palestiny a zaujmul pozice blízko města Rafie, kde se 22.července roku 217 před Kristem střetl s armádou svého protivníka, kterého na hlavu porazil. Abychom si udělali představu o ztrátách na životech, tak na straně severního krále Antiocha III který prohrál, padlo přibližně 10 000 pěšáků, 300 jezdců na koni, pět slonů a 4 000 mužů se dostalo do zajetí. Na straně jižního krále vítěze Ptolemeia IV padlo 1 500 pěšáků, 700 jezdců na koni, 16 slonů. Dějiny lidstva jsou dějiny válek. Kolik zmařených životů kvůli mocenským ambicím, slávě a touze po bohatství jednotlivých vládců. Ovšem každý člověk bude jednoho dne skládat účet za to jak žil svůj život.

Kazatel 12:13-14 ¹³Zde je souhrn všeho, co jsi slyšel: Měj bázeň před Bohem a plň jeho přikázání – vždyť to je pro člověka vším. ¹⁴Bůh bude soudit vše, co se děje, i to skryté, ať už to bylo dobré anebo zlé.

Kazatel 11:9 Raduj se, mladíku, ze svého mládí; ze srdce vesel se, dokud jsi mlád. Jdi, kam tě vede tvé vlastní srdce, za tím, co vidíš svýma očima. Buď si však vědom, že s tímto vším před Božím soudem budeš stát.

Daniel 11:12-13 ¹²Po rozprášení toho vojska bude jižní král naplněn pýchou, že pobil mnoho tisíc nepřátel, ale vítězství si nakonec neudrží. ¹³Severní král totiž znovu postaví obrovské vojsko, ještě větší než to předešlé, a po několika letech se s mohutnou a vyzbrojenou armádou dá na pochod.

Výklad Daniel 11:12-13

Jižní král Ptolemeios IV nevyužil svého vítězství a spokojil se se získáním Judeo – Palestiny. Nesnažil se dobýt Syrii. To se později dynastii Ptolemaiovců stalo osudným, protože severní král Antiochus III Magnus v letech 212–204 před Kristem pracoval na přeskupení a výcviku dalšího obrovského vojska a v roce 202 před Kristem se dal na pochod na Egypt. Využil smrti Ptolemeia IV a situace že na trůn Egypta zasedl pětiletý Ptolemeios V. Epifanés, 203–181 před Kristem. Tím začala pátá Syrská válka v letech 202–195 před Kristem, ve které Antiochus III v bitvě u Paneas roku 198 před Kristem na hlavu porazil Egyptské vojsko. Výsledkem bylo, že dynastie Ptolemaiovců navždy ztratila vliv na Judeo-Palestinu a židovský národ se dostal pod nadvládu Seleukovců. Po tomto důležitém vítězství se severní král Antiochus III vrátil domů a začal se připravovat na další konflikt. Tentokrát s povstávající mocí Říma.

Daniel 11:14 ¹⁴Mnozí tehdy povstanou proti jižnímu králi. I ve tvém lidu se pozvednou bojovní muži, aby naplnili vidění, ale padnou.

Výklad Daniel 11:14

Nejdříve si vyložíme první část 14. Verše. Mnozí tehdy povstanou proti jižnímu králi.

Prohrou v bitvě u Paneas roku 198 před Kristem oslabený jižní král, tedy dynastie Ptolemaiovců v Egyptě se pod vedením pětiletého Ptolemeia V. ocitla v situaci, kdy proti nim mnozí povstali, aby je svrhli. V první řadě to byli samotní Egyptané, kteří se vzbouřili proti nadvládě Řeků. I židovský národ se chtěl po více než 100 letech nadvlády Ptolemaiovců konečně osvobodit. Pak proti nim stál pochopitelně Antiochus III Magnus, který ještě vytvořil koalici s Filipem V. Makedonským. Vítězství Seleukovců se židům nejdříve zdálo jako vysvobození, protože Antiochus III jim umožnil něco jako náboženskou svobodu. Když však přibližně o 20 let později nastoupil na trůn Antiochus IV Epifanes tak byla situace úplně jiná. Židy nenáviděl a pronásledoval je.

Druhá část čtrnáctého verše správně přeloženo zní: Synové těch, kteří zlomili tvůj národ budou odstraněni, aby se naplnilo vidění. První otázka musí znít kdo jsou ti synové? Z historických souvislostí je zřejmé, že se jedná o Egyptany, protože po prohře v bitvě u Paneas roku 198 před Kristem ztratili vliv na Judeu a jižní Syrii. Byli odstraněni, prostě zmizeli. Druhá otázka zní jaké vidění se tím naplnilo? Odpověď je, že se jedná o vidění z Daniele 8. Jeden ze čtyř Řeckých rohů totiž říše Ptolemaiovců byl z perspektivy Izraelského národa odstraněn. Na jeho místo nastoupil Syrský roh.

Daniel 11:15 ¹⁵Severní král přitáhne k opevněnému městu, navrší k němu násep a dobude je. Jižní vojsko se neubrání, ani ti nejlepší vojáci nebudou moci obstát.

Výklad Daniel 11:15

Tento verš opět popisuje válečné události krále severu proti vojsku krále jihu. Severní král, v tomto případě Antiochus IV Epifanés vedl v roce 169 př. Kr. válku proti Egyptu. Jedním z hlavních cílů útoku bylo opevněné město Pelusium, protože zajišťovalo přístup k východní deltě Nilu. Antiochus IV byl v tomto tažení úspěšný. Protože se blížila zima, vrátil se na přelomu roku 169 /168 zpátky do Sýrie. Tato taktická chyba vedla později k tomu, že se podle proroctví objevila další moc. A tou byl Řím.

Daniel 11:16 ¹⁶Tento útočník si bude dělat, co se mu zlíbí, a nikdo před ním neobstojí. Se svou ničivou mocí stane i v Nádherné zemi.

Výklad Daniel 11:16

Šestnáctý verš by mohl správněji přeložen znít takto: Ten, který přitáhne **k němu**, bude dělat co se mu zlíbí, a nikdo před ním neobstojí. Zastaví se i v nádherné zemi a jeho ruka přinese zkázu.

Ten který přitáhne k němu je Řím. V hebrejském textu je zde použito slovo el, tedy k němu a ne, jak většina překladů překládá, proti němu, což se hebrejsky řekne al.

Když v roce 168 před Kristem král severu Antiochus IV Epifanés vpadl do [Egypta](#) a obléhal [Alexandrii](#), Římané, znepokojeni jeho postupem, **k němu** vyslali poselstvo v čele s Gaiem Popiliem Laenasem, které mělo dojednat mír mezi ním a egyptským králem Ptolemeiem VI. Antiochus po přečtení usnesení senátu požádal Popilia, aby mohl dokument probrat se svými společníky. Popilius však místo toho nakreslil svou holí kolem krále kruh a zakázal mu z něj vystoupit, dokud na usnesení senátu neodpoví. Antiocha IV. jeho jednání natolik vyvedlo z míry, že nakonec souhlasil se všemi římskými požadavky a uzavřel s Ptolemaiem mír. Se svým vojskem ustoupil zpět do Sýrie a dokonce vyklidil i [Kypr](#), který nedlouho předtím na Egyptanech dobyl. Tím ztratil král Severu svůj vliv. Řím si od tohoto okamžiku de facto dělal co se mu zlíbí.

Výraz nádherná země se vztahuje na Judeo-Palestinu, která se tímto dostala do sféry vlivu Říma, který si později tuto zemi podmanil. V této věci sehrál hlavní roli geniální římský generál a stratég Gnaeus Pompeius zvaný veliký. V letech 64–63 před Kristem se rozhodl ukončit vládu dynastie Seleucovců v Sýrii a učinit ze Sýrie římskou provincií. Když vyřešil problémy v Sýrii, obrátil Pompeius svoji pozornost na Judeo-Palestinu. V roce 63 před Kristem potlačil vojenskou mocí všechny vzpoury proti Římu a nádherná země – Judea, se stala další římskou provincií.

V tomto verši je Řím představen jako celek. Následující verše popisují činy a osudy jednotlivých panovníků.

Daniel 11:17 ¹⁷Rozhodne se přitáhnout s celou silou svého království, pak ale s jižním králem uzavře dohodu. Na její stvrzení mu dá svou dceru za ženu, ale jen proto, aby mu skrze ni škodil. To se mu však nepodaří a nesplní.

Výklad Daniel 11:17

Lepší překlad tohoto verše by byl: Pojme úmysl zmocnit se celého jeho království, ale pak s ním, tedy jižním králem uzavře smlouvu. Bude mu dána za ženu dcera, aby jeho království zničila. To se ale nestane, to se nesplní.

Verše 17–19 popisují aktivity Julia Caesara a Kleopatry VII. Poté, co si Pompeius podmanil ve jménu Říma Sýrii a Judeu, tedy porazil krále severu – dynastii Seleukovců v letech 64–63 před Kristem, zůstal pouze Egypt a dynastie Ptolemeiovců, poslední ze čtyř řeckých rohů, jako přeživší zbytek Helenistické éry dějin. Bylo ovšem zřejmé, že Egyptská nezávislost nebude dlouho trvat.

Na scénu dějin, přesně podle proroctví přichází Julius Caesar. Nejdříve se potřeboval zbavit svého konkurenta Gnaea Pompeia. V roce 48 před Kristem se oba střetli v bitvě u Farsálu. Pompeius byl poražen a uprchl do Egypta, kde byl později se svolením Ptolemeia XIII zavražděn. Tím byla pro Caesara otevřena cesta zmocnit se celého Egyptského království.

Egyptu vládli v té době společně Kleopatra VII a její bratr Ptolemeios XIII. Kromě toho, že byli sourozenci, byli také manželé. Po nějaké době, kvůli jejich bezmezné touze po moci vypukl mezi nimi spor, který vedl k občanské válce. Tu ukončil až Julius Caesar se svými vojsky. Výsledkem bylo, že shořela světoznámá Alexandrijská knihovna a Ptolemeios XIII se utopil v Nilu při pokusu uniknout Caesarovi a Kleopatře.

Caesar ponechal Egyptanům jakousi nezávislost a postaral se o to, aby na trůnu zůstala Kleopatra, která si s jeho svolením vzala za muže svého mladšího bratra Ptolemeia XIV, aby bylo zabezpečeno dynastické následovnictví. To jí ale nebránilo v tom, aby s Caesarem zplodila společného syna Cesariona. Ptolemeios XIV pak neočekávaně zemřel. Je možné že v tom měla prsty Kleopatra, to se ale s jistotou neví. Ona a její syn Cesarion vládli Egyptu. Kleopatra plánovala, že společně s Caesarem budou vládnout obrovské Egyptské říši. Caesar jí ale udělal čáru přes rozpočet tím, že ve své závěti adoptoval svého prasynovce Oktaviána, pozdějšího císaře Augusta, který se pak postaral o to, že poslední z rodu Ptolemeiovců Kleopatru a jejího syna Cesariona v roce 30 před Kristem odstranil. Její plány získat si Caesara a uškodit Římu se nesplnili.

Daniel 11:18 ¹⁸Obrátí tedy pozornost k přímořským zemím a mnohé z nich dobude. Jeden vojevůdce však jeho zpupnost ukončí, dokonce mu tu jeho zpupnost oplátí.

Výklad Daniel 11:18

Tento verš popisuje Caesarova válečná tažení proti pobřežním oblastem poté, co opustil Egypt. Jednalo se o Bospor, severní Afriku a Španělsko. V Bosporu porazil krále Farnaka II a senátu poslal zprávu veni, vidi, vici, tedy přišel jsem, viděl jsem a zvítězil jsem. Po tomto vítězství se vypravil do severní Afriky, aby se vypořádal se zbývajícími Pompeiovými

straníky. V [bitvě u Thapsu](#) v roce 46 před Kristem rychle přemohl republikánské vojsko vedené Metellem Scipionem (který v bitvě padl) a Catonem mladším. Po této vojenské katastrofě spáchal Cato sebevraždu. Království [Numidie](#), jež podporovalo pompeiovců, bylo Caesarem přeměněno v římskou provincii. Nicméně Pompeiovi synové, [Gnaeus Pompeius](#) a [Sextus Pompeius](#), spolu s Titem Labieniem, bývalým Caesarovým legátem z dob galských válek, unikli do Španělska. Po krátkém pobytu v Římě se je Caesar vydal stíhat a v březnu roku 45 před Kristem je porazil v [bitvě u Mundy](#). Republikáni resp. pompeiovců byli definitivně poraženi, a tím Římská republika fakticky dospěla ke svému zániku. Julius Caesar si svým zpupným a autoritativním jednáním způsobil v Římu a v senátu mnoho nepřátel. Ti, které sám dosadil do vlivných pozic se na konec obrátili proti němu a ve snaze zachránit demokracii a republiku ho zavraždili. O tom hovoří verš devatenáctý.

Daniel 11:19 ¹⁹Proto se vrátí zpět do pevností ve své vlastní zemi, tam ale klesne, padne a bude pryč.

Výklad Daniel 11:19

V září roku 45 před Kristem se Caesar vrátil do Itálie. Kromě mnoha jiných poct mu Senátoři udělili titul *pater patriae* („otec vlasti“) a dále ho jmenovali [diktátorem na doživotí](#) (*dictator perpetuus*). Když v roce 44 přišla k Caesarovi ze senátu delegace, aby ho informovala o udělení těchto poct, Caesar je prý přijal vsedě, aniž se obtěžoval vstát. To měla být prý poslední kapka, jež uražené senátory přiměla uvažovat o jeho zavraždění. Do spiknutí bylo zasvěceno asi tak 60 lidí.

15. března roku 44 před Kr. byl Caesar vylákán na zasedání senátu v Pompeiove divadle a tam byl mnoha ranami noži zavražděn. Po dokončení činu se Brutus pokusil promluvit, avšak vyděšení senátoři se ihned rozutekli na všechny strany, zatímco Caesarovo zakrvácené tělo leželo u podstavce Pompeiovy sochy. Spiklenci volající, že osvobodili Řím, vyběhli na fórum a ukazovali svoje zkrvavené ruce ohromenému lidu. Antonius, Lepidus a ostatní senátoři se v panice rozprchli do bezpečí svých domovů. Avšak triumfující „osvoboditelé“ neměli žádný plán jak postupovat po Caesarově smrti. Znejistělí nedostatkem veřejné podpory pro svůj čin se stáhli ve zmatku do chrámu boha Jova Nejlepšího a Největšího, kde vyčkávali dalšího vývoje. Místo očekávané svobody se Římanům dostalo dalších třinácti let občanských válek. Z těchto občanských válek vyšel jako vítěz Caesarův adoptivní syn Oktavián, který porazil všechny své konkurenty a nepřátele včetně Marka Antonia a Kleopatry. Všichni vrazi byli zabiti nebo spáchali sebevraždu.

V lednu roku 27 před Kristem přijal Octavianus čestné jméno Augustus, tedy „Vznešený“, které mu udělili senátoři, a stal se tak skutečným zakladatelem římského císařství, čímž s konečnou platností pohřbil římskou republiku. Za doby jeho vlády, označované jako zlatý nebo Augustovský věk, zažila římská říše skutečný rozkvět a také se narodil Ježíš Kristus, Spasitel světa. O císaři Augustovi, jeho následovníku Tiberiovi a Ježíši Kristu hovoří následující tři verše.

Daniel 11:20 ²⁰Jeho nástupce vyšle výběrčího daní k udržování královské nádhery. Zakrátko pak bude zahuben, nikoli však v litém boji."

Výklad Daniel 11:20

Nástupce Julia Caesara byl právě Oktavián Augustus, kterého můžeme naprosto jasně identifikovat podle dvou charakteristických údajů, které anděl Gabriel v tomto verši Danielovi řekl. O císaři Augustovi je známo, že všude ve své říši včetně Egypta nechal sčítat obyvatelstvo. Výsledky těchto sčítání sloužily jako podklad pro výběr daní. Součástí výběru daní byli tak často v Novém zákoně zmiňovaní celníci neboli výběrčí daní.

Lukáš 2:1-7 ¹V těch dnech vydal César Augustus nařízení, aby v celé říši proběhlo sčítání lidu. ²(Toto sčítání proběhlo předtím, než se Quirinius stal správcem Sýrie.) ³Všichni se tedy šli dát zapsat, každý do svého města. ⁴I Josef z Galileje se vydal z města Nazaret do Judska, do města Davidova zvaného Betlém (protože byl z domu a rodu Davidova), ⁵aby se nechal zapsat se svou snoubenkou Marií, která byla těhotná. ⁶Když tam byli, Marii se naplnil čas k porodu ⁷a porodila svého prvorozeného syna. Zavinula ho do plenek a položila do jeslí, protože v hostinci pro ně nebylo místo.

Lukáš 5:27-29 ²⁷Ježíš šel dál. Když uviděl v celnici sedět výběrčího daní jménem Levi, řekl mu: "Pojď za mnou." ²⁸A on všechno opustil, vstal a šel za ním. ²⁹Levi mu pak ve svém domě vystrojl velikou hostinu a byla tam spousta výběrčích daní i jiných hostů. ³⁰Farizeové a jejich znalci Písma si kvůli tomu jeho učedníkům stěžovali: "Jak to, že jíte a pijete s výběrčími daní a hříšníky?" ³¹Ježíš jim odpověděl: "Lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní. ³²Nepřišel jsem volat k pokání spravedlivé, ale hříšné."

Císař Gaius Oktavián zvaný Augustus vládl v letech 27 před Kristem až 14 po Kristu. Na rozdíl od většiny svých předchůdců i následovníků nebyl ani zavražděn a ani nezemřel v boji. Zemřel po těžké krátké nemoci v posteli po více než 40 letech úspěšného panování. Tak přesně se naplnilo Gabrielem oznamované proroctví.

Daniel 11:21-22 ²¹Jeho nástupcem bude opovrženíhodný muž, kterému nepřísluší královský majestát. Znenadání přijde a zmocní se království pokryteckými úskoky. ²²Ohromná vojska před ním budou smetena a zahubena, včetně vůdce smlouvy.

Výklad Daniel 11:21-22

Po císaři Oktaviánu Augustovi nastoupil na trůn Tiberius Claudius Nero. V roce 4 po Kristu byl adoptován Augustem. Původně mu tedy nepříslušel královský majestát.

V týdnech po smrti císaře Augusta proběhly okázalé pohřební obřady a ceremonie, v rámci nichž Tiberius dopravil ostatky svého nevlastního otce do Říma. Před zpopelněním těla mrtvého císaře byla v senátu přečtena jeho závěť, jejíž úvod začínal slovy: „*Poněvadž mi ukrutný osud vyrval syny Gaia a Lucia, budiž mým dědicem ze dvou třetin Tiberius Caesar.*“

Zbývající třetina připadla Livii Drusille, což byla Tiberiova matka. Ještě za Tiberiovy nepřítomnosti v Římě vykonali konzulové přísahu věrnosti novému principovi, v čemž je následovali senátoři, jezdci a nakonec vojsko a lid. Na 17. září roku 14 po Kristu Tiberius svolal zasedání senátu, v jehož průběhu byl jeho předchůdce prohlášen za boha, načež se na

něho senátoři obrátili se žádostí, aby se formálně chopil vlády. Tiberius se ale choval velmi váhavě a dlouho se jakoby zdráhal nabídku přijmout. Jeho zdrženlivost vyvolávala vzrůstající nervozitu mezi rozpačitými senátory, z nichž někteří ho otevřeně vybízeli, aby se postavil do čela státu. Jejich vytrvalému naléhání se po jistém čase přece jen podvolil a zanechal svých výhrad.

Už mezi antickými dějepisci vzbuzovala Tiberiova zdráhavost podezření z pokrytectví, neupřímnosti a přetvářky. Tacitus spatřuje důvody tohoto počínání v jeho obezřelosti a prohnanosti, neboť chtěl navodit zdání, že si ho senátoři sami vybrali, a zároveň usiloval zjistit jejich smýšlení.

Později na rozdíl od svého předchůdce Augusta nedokázal Tiberius vycházet se senátem v obdobném souladu, neboť vztahy mezi ním a senátory zatěžovaly vzrůstající rozpory, v jejichž důsledku nabývalo jeho panování stále více tyranské podoby. Nebyl oblíbený ani u obyčejných lidí.

V mládí prokázal Tiberius znamenitý vojenský talent při vedení četných tažení na severní hranici impéria v boji proti Germánským kmenům a v Arménii proti Partům, takže ve svém životě porazil ohromná vojska.

V Evangeliích je o něm pouze jedna zmínka. **Lukáš 3:1-4** ¹Patnáctého roku vlády císaře Tiberia, když Pontius Pilát spravoval Judeu a Herodes byl tetrarchou Galileje, jeho bratr Filip tetrarchou na území Itureje a Trachonitidy a Lysaniáš tetrarchou Abilény, ²za velekněze Annáše a Kaifáše, dostal Jan, syn Zachariášův, na poušti Boží slovo. ³Procházel pak celým krajem kolem Jordánu a kázal křest pokání na odpuštění hříchů, ⁴jak je to popsáno v knize výroků proroka Izaiáše: "Hlas volajícího na poušti: Připravte Pánovu cestu! Napřímujte jeho stezky!"

Za vlády Tiberia byl zabit i vůdce smlouvy. Výraz vůdce, vévoda, nebo kníže hebrejsky sar nalezneme v knize Daniel na mnoha místech. Ovšem v tomto 22 verši a v Danielovi 9:24-27 je ale použit výraz nagid. Proto tyto verše spolu souvisí. V knize Daniel 9:27 je řečeno, že ten nagid, tedy pomazaný, Mesiáš, vůdce, vévoda nebo kníže, to záleží na překladu, potvrdí smlouvu s mnohými. V těchto verších se jedná bez pochyb o Ježíše Krista. To jsme již studovali. Takže i ve verši 22 který právě studujeme je řečeno, že Ježíš Kristus, který je zde nazván vůdce smlouvy, bude zahuben. A to se také naplnilo. V roce 31 po Kristu byl Ježíš za vlády císaře Tiberia ukřižován.

Shrnutí.

V 11. kapitole verších 1–22 vysvětlil anděl Gabriel Danielovi dost podrobně dějiny Médo – Persie, války generálů Alexandra a jejich potomků tedy Seleukovců a Ptolemeiovců, poté vzestup Říma, obsazení krásné země Judeo – Palestiny, události ze života Pompeia, Julia Caesara a Kleopatry, Oktaviána Augusta, Tiberia až do ukřižování Ježíše Krista. To vše ukázal Bůh Danielovi ve třetím roce perského krále Kýra, tedy na přelomu roku 536/535 před Kristem. To všechno proto, že se tyto události velmi dotýkali Božího lidu starého zákona Izraele.

Nesmíme ovšem zapomenout, že za všemi těmi pozemskými intrikami, vraždami a válkami různých říší i v dnešní době se v duchovní dimenzi pro nás neviditelným způsobem odehrává boj mezi silami dobra a zla. Kdyby nám Bůh v proroctvích nepoodhalil závoj skrývající neviditelný svět, tak bychom neměli šanci vůbec cokoliv pochopit. Tento boj vyvrcholil ve 22 verši smrti Ježíše Krista, který zemřel za naše hříchy. Satan byl na kříži poražen, ale jeho vzpoura v nebi zasáhla celý vesmír. Proto i po jeho porážce nejsou ještě všechny okolnosti a otázky tohoto sporu vyjasněny. Válka je sice vyhraná, ale boj pokračuje dál. O tomto boji obzvlášť proti Božímu lidu vyprávějí další verše.